

Vergaderjaar 1992–1993

22 482

Invoering van de mogelijkheid van ontbinding van rechtspersonen door de Kamer van Koophandel en Fabrieken, vervanging in een aantal artikelen van Boek 2 Burgerlijk Wetboek van beroep op de Kroon door beroep op het College van Beroep voor het bedrijfsleven, alsmede enige andere wijzigingen van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek

Nr. 7

EINDVERSLAG

Vastgesteld 6 juli 1993

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de bijbehorende nota van wijziging hadden enkele fracties uit de vaste Commissie voor Justitie¹ de behoefte nog vragen te stellen.

Onder het voorbehoud dat de regering deze vragen tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel voldoende voorbereid.

I. ALGEMEEN

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van de memorie van antwoord en de nota van wijziging. Zij verwezen in verband met het gestelde op bladzijde 1 onderaan van de memorie van antwoord naar de jaarlijkse voortgangsrapportage ISMO van 7 mei 1992, bladzijde 11 (17 050, nr.149), waar een veel recenter jaar dan 1989 genoemd wordt, namelijk 1991: 869 vorderingen tot ontbinding gedaan door het openbaar ministerie, waarvan 800 inderdaad hebben geleid tot ontbinding van de betrokken vennootschap. Zij vroegen naar de redenen waarom in de andere 69 vorderingen niet de ontbinding van de betrokken «lege» vennootschap gevolgd is. Voorziet het voorliggende voorstel van wet wél in de mogelijkheid tot ontbinding bij genoemde 69 gevallen?

Naar aanleiding van bladzijde 1 onderaan/bladzijde 2 bovenaan van de memorie van antwoord wilden de leden van de CDA-fractie weten wanneer de Kamer van Koophandel en Fabrieken wél op de hoogte is van het feit of vennootschappen in gebreke zijn met het doen van aangifte voor de vennootschapsbelasting. Zij achtten voor een goed functioneren van deze wet van essentieel belang dat de geheimhoudingsplicht van de fiscus wordt opgeheven opdat de Kamer van Koophandel en Fabrieken werkelijk over dit gegeven kan beschikken. Hoe wordt dit feitelijk geregeld?

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), V. A. M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (GroenLinks), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), De Hoop Schef-fer (CDA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Zijlstra (PvdA) en M. M. van der Burg (PvdA).

Piv. leden: Apostolou (PvdA), vacature CDA, J. T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dees (VVD), Te Veldhuis (VVD), Van der Heijden (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Vliegenthart (PvdA), Sipkes (Groen-Links), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), Bijleveld-Schou-ten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Stemerink (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA) en Van Heemst (PvdA).

De leden van de D66-fractie hadden met waardering kennisgenomen van de memorie van antwoord. Het wetsvoorstel is op een aantal punten verbeterd en verduidelijkt, zo waren zij van mening.

De leden van de SGP-fractie, die in het voorlopig verslag reeds te kennen hadden gegeven te kunnen instemmen met een voorstel dat beoogt het bestrijden van misbruik van lege vennootschappen, wilden niet verhelen dat het effect van deze vorm van misbruikbestrijding naar hun oordeel slechts gering is, in zover degenen die misbruik van lege vennootschappen wensen te maken, door voldoening aan de wettelijke verplichtingen ontbinding door de Kamer van koophandel kunnen voorkomen.

Er is immers een fundamenteel verschil tussen opschoning van het handelsregister en ontbinding.

Naar aanleiding van een artikel van notaris mr. T.K. Buyn in TVVS 1992, nr. 92/4, blz. 83–86, merkten deze leden nog op dat het wetsvoorstel nauwelijks aandacht aan de aandeelhouders besteedt, terwijl de ontbinding van een vennootschap een zaak is die ter uitsluitende beoordeling van de aandeelhouders – als algemene vergadering van aandeelhouders – staat.

Zij vroegen dan ook waarom de Kamers niet de verplichting wordt opgelegd de aandeelhouder(s) van de te ontbinden vennootschap, voorzover die aan de Kamers bekend zijn, te verwittigen van hun voornemen, opdat de algemene vergadering van aandeelhouders de nodige stappen kan nemen om een ontbinding te voorkomen, bij voorbeeld door benoeming van een ontvallen bestuurder of door ontslag van de bestuurder die nalatig is geweest aan de wettelijke verplichtingen te voldoen.

Voorts vroegen zij waarom niet is bepaald dat een bestuurder die de in artikel 19a, derde lid, bedoelde aangetekende brief ontvangt, verplicht is onverwijld een algemene vergadering van aandeelhouders bijeen te roepen, om de ontstane situatie te bespreken.

Nu de ontbinding van lege vennootschappen op relatief eenvoudige wijze is te ontgaan en er lege vennootschappen zijn die niet behoren te worden ontbonden, bij voorbeeld lege concernvennootschappen, vroegen de leden van de SGP-fractie of niet de handel in lege vennootschappen aangepakt zou moeten worden. Zij verzochten om een reactie van de regering op de suggestie van notaris Buyn dienaangaande, die zich in het bijzonder richt op de met handel in lege vennootschappen vaak gepaard gaande statutenwijziging.

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel C

Artikel 19a

De leden van de CDA-fractie wensten op te merken dat op basis van artikel 19a lid 1 aan twee van de vier omstandigheden op zichzelf gemakkelijk voldaan zou kunnen worden te weten: de inschrijving van de onderneming ten bedrage van f.160 per jaar en het inschrijven van tenminste een bestuurder van de vennootschap. Alsdan is geen sprake van een «lege» vennootschap. Is de regering zich dat bewust?

Twijfel hielden de leden van de D66-fractie over het voorgestelde artikel 19a lid 7. Deze bepaling vangt aan met de zinsnede «Als op grond van artikel 23 lid 1 geen vereffenaars kunnen worden aangewezen». Een eerste vraag is wat met deze zinsnede wordt bedoeld. De leden van de D66-fractie veronderstelden dat bedoeld wordt: «Als aan de hand van artikel 23 lid 1 niet kan worden vastgesteld dat er vereffenaars zijn». Is deze lezing juist? Zo ja, zou het dan niet beter zijn de tekst in die geest aan te passen?

Geen antwoord is dan nog gegeven op de door deze leden gestelde vraag hoe de Kamer kan weten, anders dan door toevallige omstandigheden, of op grond van artikel 23 lid 1 vereffenaars kunnen worden aangewezen (lees: er vereffenaars zijn). De Kamer zal over het algemeen niet weten of eventuele door de statuten aangewezen vereffenaars nog bestaan. Gelden de bestuurders op grond van artikel 23 lid 1 als vereffenaar, dan mag de Kamer te dien aanzien wellicht afgaan op de inschrijving in het handelsregister. De ontbindingsregeling is echter mede geschreven voor het geval er geen bestuurders ingeschreven staan.

Bij het bovenstaande speelt een rol dat de Kamer niet de keuze heeft om al dan niet als vereffenaar op te treden. Lid 7 legt immers op de Kamer de rechtsplicht om als zodanig op te treden in het daar omschreven geval. Heeft de Kamer eenmaal vastgesteld dat zij in beginsel als vereffenaar moet optreden, dan rijst de vraag hoe zij kan weten dat dit juist niet zo is omdat de rechtspersoon geen baten meer heeft. Daarbij rijst het dilemma dat zij onvoldoende mogelijkheden heeft om daarnaar een onderzoek in te stellen zolang zij zich niet als vereffenaar kan doen gelden.

Gelet op bovenstaande moeilijkheden hadden de leden van de D66-fractie gesuggereerd dat het logischer zou zijn te bepalen dat de Kamer altijd als vereffenaar optreedt, zulks met dien verstande dat haar taak als zodanig beperkt kan blijven tot het nagaan of er baten zijn en, zo nee, het doen van opgaaf van het ophouden te bestaan aan de registers waar de rechtspersoon is ingeschreven. Dit zou leiden tot een kleine systeemwijziging. De systeemwijziging zou overigens aansluiten bij artikel 23b lid 9 en artikel 19 lid 6. Zij zou voorts leiden tot vereenvoudiging van artikel 19 leden 3 en 4. In de memorie van antwoord wordt deze suggestie verworpen, maar een oplossing voor de problemen wordt niet gegeven. Indien de regering de suggestie van de leden van de D66-fractie niet wil volgen, zou als tussenoplossing kunnen worden gekozen voor een systeem dat de Kamer als vereffenaar optreedt, indien geen bestuurders van de rechtspersoon in het handelsregister ingeschreven staan (behoudens het bepaalde in artikel 19 lid 4).

Onderdeel D

Artikel 22a

Wat betreft de mogelijkheid van rechterlijke ontzegging van de mogelijkheid van aandelenoverdracht (artikel 22a), vroegen de leden van de SGP-fractie of deze regeling niet beter zou passen bij de artikelen 74 en 185. Voorts vroegen zij hoe de situatie is, indien de aandeelhouder een optie op de aandelen toekent, uit te oefenen indien vaststaat dat de vordering tot ontbinding wordt afgewezen.

Daaraan verbonden zij de vraag hoe de regering denkt over de situatie dat nieuwe aandelen, wellicht van een bepaalde soort, worden uitgegeven aan de «toekomstige» aandeelhouder.

Artikel III

Overgangsbepaling

De leden van de SGP-fractie verklaarden alsnog geen reden te zien waarom, terwille van de afschaffing van de duurverlenging, de mogelijkheid van oprichting van een vennootschap voor bepaalde tijd, zou moeten worden geëlimineerd, daar in de praktijk behoefte kan bestaan aan een dergelijke vorm.

In dit verband begrepen deze leden evenmin waarom de overgangsbepaling bepaalt dat rechtspersonen die voor bepaalde tijd zijn opgericht, maar waarvan de duur nog niet is verstreken of waarvan de duur wél is verstreken maar de vereffening nog niet is aangevangen, worden geacht voor onbepaalde tijd te zijn aangegaan. Zij wezen in dit verband nog op artikel 19, eerste lid, sub a, – dat niet wordt gewijzigd – : De rechtspersoon wordt ontbonden op het in de statuten bepaalde tijdstip.

De voorzitter van de commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de commissie,
De Gier